

DOI 10.26886/2414-634X.1(37)2020.7

UDC 342.951

**VIOLATION OF THE ORDER OF SUBMISSION OF THE INCOME
DECLARATION AS THE BASIS OF ADMINISTRATIVE RESPONSIBILITY**

Kostyantyn Prohorov

Great Volodymyr Institute of law Interregional Academy Personnel
Management, Ukraine, Kyiv

The subject of the article is the determination of the essence of a violation of the procedure for submitting a declaration of income as the basis of administrative responsibility. The author determined that, by its legal nature, the income statement of individuals is a form of tax reporting, performs three functions: preventative, informational and educational. The article states the goal of establishing the procedure for submitting declarations as providing a system of tax control in the field of personal incomes with more systematic, structured and transparent. The author found that the investigated administrative tort constitutes a violation of the obligation of a certain category of individuals to systematically provide them with objective and reliable information about their income, the types of which are determined by tax legislation.

Keywords: administrative responsibility, tax relations, administrative tort, procedure for the submission of declarations, the purpose of administrative responsibility.

Прохоров Костянтин, Порушення порядку подання декларації про доходи як підстава адміністративної відповідальності / Інститут права імені князя Володимира Великого Міжрегіональної Академії управління персоналом, м. Київ, Україна

Предметом статті є визначення сутності порушення порядку подання декларації про доходи як підстави адміністративної

відповідальності. Автором визначено, що за своєю правовою природою декларація про доходи фізичних осіб уявляє собою форму податкової звітності, яка виконує три функції: попереджувальну, інформаційну та виховну. У статті констатується мета встановлення порядку подання декларацій як надання системі податкового контролю у сфері доходів фізичних осіб більшої систематичності, структурованості і прозорості. Автором встановлено, що досліджувані адміністративні делікти уявляють собою порушення обов'язку визначеної категорії фізичних осіб щодо систематичного надання ними об'єктивної та достовірної інформації про їх доходи, види яких визначені податковим законодавством.

Ключові слова: адміністративна відповідальність, податкові відносини, адміністративні делікти, порядок подання декларацій, мета адміністративної відповідальності.

Постановка проблеми. Побудова в Україні правової соціальної держави має своєю передумовою формування у суб'єктів податкових відносин цивілізованого відповідального ставлення до сплати податків. Одним із засобів контролю за податковою дисципліною і, одночасно, засобом виховання високої податкової культури, є запровадження інституту декларацій про доходи. Однак слід сказати, що у масовій свідомості існує нігілістичне ставлення до обов'язку громадянина звітувати перед державою і суспільством про рівень своїх доходів. Виправити таку ситуацію покликана система адміністративної відповідальності, однак вона має численні вади і прогалини і ще не характеризується високим ступенем ефективності. Вказане обумовлює актуальність та важливість дослідження правовідносин, які виникають у зв'язку з реалізацією обов'язку громадян України подавати декларацію

про доходи, а також правової природи самої декларації, порушення порядку подання якої виступає підставою адміністративної відповідальності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Особливості податкових відносин досліджували в Україні такі науковці, як В. Т. Білоус, Л. К. Воронова, Л. М. Касьяненко, М. П. Кучерявенко, Т. О. Мацелик, А. О. Монаєнко, Л. А. Савченко, Т. О. Проценко та інші науковці. Проблеми адміністративної відповідальності розглянули у своїх роботах Ю. П. Битяк, В. А. Біленко, Д. Д. Бойко, М. М. Вовчук, В. І. Іванюк, В. К. Колпаков, В. А. Крижановська, О. В. Кузьменко, О. С. Літошенко, О. І. Савченко, А. О. Собакарь, А. В. Титко, К. Є. Цебека, О. В. Чуприна, О. В. Шевцова та інші автори. Проте, на жаль, проблематика, пов'язана із визначенням сутності декларації про доходи у системному зв'язку із питаннями адміністративної відповідальності залишається недостатньо дослідженою.

Формулювання мети статті та завдань. Метою статті є визначення сутності порушення порядку подання декларації про доходи як підстави адміністративної відповідальності.

Виклад основного матеріалу. У відповідності до вимог Податкового кодексу України, фізична особа - платник податку (як фізична особа - резидент, яка отримує доходи як із джерела їх походження в Україні та іноземні доходи, так і фізична особа - нерезидент, яка отримує доходи з джерела їх походження в Україні) подає декларацію за звітний (податковий) період до контролюючого органу за своєю податковою адресою (місцем проживання фізичної особи, за яким її взято на облік як платника податку у контролюючому органі). Декларація подається до контролюючого органу в один із таких способів на вибір платника податку: 1) особисто платником податку або уповноваженою на це особою; 2) надсилається поштою з

повідомленням про вручення та з описом вкладення; 3) в електронній формі з урахуванням вимог законодавства з питань документування управлінської діяльності [1; 2]. Основні види доходів, які підлягають декларуванню включають: дохід у вигляді вартості успадкованого майна (кошти, майно, майнові чи немайнові права) у межах, що підлягає оподаткуванню (крім спадкоємців, які отримали у спадщину об'єкти, що оподатковуються за нульовою ставкою (п. 174.3 ст. 174 Податкового кодексу України); дохід у вигляді подарунка від фізичних осіб (або в результаті укладання договору дарування) (п. 174.6 ст. 174 Податкового кодексу України); дохід, отриманий фізичною особою-орендодавцем при наданні нерухомого та рухомого майна в оренду (суборенду), якщо орендар є фізичною особою, яка не є суб'єктом господарювання (пп. 170.1.5 п.170.1 ст. 170, пп. 164.2.2 п. 164.2 ст. 164 Податкового кодексу України); дохід від операцій з продажу рухомого майна (за генеральною довіреністю (п. 173.8 ст. 173 Податкового кодексу України); іноземні доходи (пп. 170.11.1 п. 170.11 ст. 170 Податкового кодексу України). Крім того, платники податку також зобов'язані подати декларацію та задекларувати, зокрема такі доходи: інвестиційний дохід; нецільову благодійну допомогу понад встановлену норму; додаткові блага від третьої особи; суму боргу платника податку, анульованого кредитором за його самостійним рішенням, не пов'язаним з процедурою банкрутства, до закінчення строку позовної давності; сума заборгованості платника податку за укладеним ним цивільно-правовим договором, за якою минув строк позовної давності та яка перевищує суму, що становить 50 відсотків місячного прожиткового мінімуму, діючого для працездатної особи на 1 січня звітного податкового року, крім сум податкової заборгованості, за якими минув строк позовної давності згідно з розділом II Податкового кодексу, що встановлює порядок стягнення заборгованості з податків,

зборів і погашення податкового боргу; доходи, отримані від продажу власної сільськогосподарської продукції (доходи, отримані від продажу власної сільськогосподарської продукції, що вирощена, відгодована, виловлена, зібрана, виготовлена, вироблена, оброблена та/або перероблена безпосередньо фізичною особою на земельних ділянках, наданих для ведення особистого селянського господарства, та/або земельні частки (паї), виділені в натурі (на місцевості) в розмірі більше 2 гектарів (пп. 165.1.24 п. 165.1 ст. 165 Кодексу); дохід, отриманий від вирощеної продукції тваринництва безпосередньо платником податку, що перевищує 100 розмірів мінімальної заробітної плати (у 2016 році 137800 грн.), встановленої законом на 1 січня звітного (податкового) року при наявності довідки. Крім того, якщо такий платник не підтвердить самостійне вирощування, розведення, відгодовування продукції тваринництва, доходи від продажу якої він отримав, такі доходи підлягають оподаткуванню на загальних підставах (пп. 165.1.24 п. 165.1 ст. 165 Кодексу) [3].

Неподання або несвоєчасне подання громадянами декларацій про доходи чи включення до декларацій перекручених даних, неведення обліку або неналежне ведення обліку доходів і витрат, для яких законами України встановлено обов'язкову форму обліку, відповідно до положень ст.164-1 Кодексу України про адміністративні правопорушення, тягне за собою попередження або накладення штрафу у розмірі від трьох до восьми неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Так ж дії, вчинені особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за те ж порушення, тягнуть за собою накладення штрафу у розмірі від п'яти до восьми неоподатковуваних мінімумів доходів громадян [4, с.145].

Як справедливо вказує Н. Ю. Онищук, особливість цього виду відповідальності полягає в тому, що крім штрафних вона передбачає і

правовідновлювальні санкції, які стимулюють виконання фізичними і юридичними особами обов'язків, передбачених фінансовим (податковим) законодавством, а також забезпечують компенсацію шкоди, завданої державі їх протиправною поведінкою. Крім того, особливість досліджуваного виду адміністративної відповідальності, на думку вченої, полягає у змішаному відновлювально-штрафному характері санкцій, що забезпечує першочергове відшкодування майнових втрат держави або територіальних громад, а вже потім реалізує своє каральне призначення. Крім того, цьому виду відповідальності властивий оперативний характер, оскільки для держави важливе якнайскоріше отримати суми грошових коштів на сплату податків, які повинні були надійти у визначений строк [5, с.183].

Адміністративна відповідальність за порушення порядку подання декларації про доходи переслідує особливу мету. Зважаючи на мету юридичної відповідальності загалом, можемо дійти висновку, що розглядувана відповідальність (також й в контексті ст. 164-1 КУпАП) у своїй меті сукупно спрямована на застосування до порушника норм адміністративного законодавства про податкові правопорушення для того щоби: 1) регулювати та охороняти відносини у податковій сфері адміністративно-правовими інструментами впливу для того, щоби усунути наявну суспільну шкоду, мінімізувати ризики для існуючого правопорядку, а також загрози для рівня національної (зокрема, фінансової) безпеки держави, які обумовлюються податковим правопорушенням, за яке передбачається адміністративна відповідальність; 2) реалізувати принцип невідворотності юридичної відповідальності за адміністративні правопорушення у податковій сфері шляхом притягнення порушника відповідних положень КУпАП до адміністративної відповідальності, за наявності для цього усіх підстав і умов; 3) підвищити рівень правосвідомості населення, його

інформаційної та правової культури [6, с.8], віри в правопорядок, що обумовлюється демонстрацією усьому суспільству реальності настання відповідальності за адміністративні правопорушення у податковій сфері.

Адміністративна відповідальність за порушення порядку подання декларації про доходи виконує особливі завдання, зокрема: 1) упорядкування суспільних відносин у податковій сфері та припинення й виправлення неналежної поведінки суб'єктів у вказаній сфері (підвищує рівень законності, дисциплінованості, соціальної відповідальності тощо); 2) охорона існуючого конституційного ладу та публічного порядку, забезпечення законності та захист інтересів держави та суспільства («публічного інтересу») стосовно належного перебігу суспільних відносин у податковій сфері; 3) покарання винного у вчиненні адміністративного правопорушення у податковій сфері та попередження аналогічних правопорушень цим суб'єктом (потенційними правопорушниками) у майбутньому.

Висновки. За своєю правовою природою декларація про доходи фізичних осіб уявляє собою форму податкової звітності, яка виконує три функції: попереджувальну, інформаційну та виховну. Встановлення порядку подання декларацій має своєю метою надання системі податкового контролю у сфері доходів фізичних осіб більшої систематичності, структурованості і прозорості. Відповідно, порушення порядку подання декларації уявляє собою порушення правових приписів і є підставою для адміністративної відповідальності. Вказані адміністративні делікти уявляють собою порушення обов'язку визначеної категорії фізичних осіб щодо систематичного надання ними об'єктивної та достовірної інформації про їх доходи, види яких визначені податковим законодавством.

Література:

1. Податковий кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 13-14, № 15-16, № 17. Ст.112.
2. Інструкція щодо заповнення податкової декларації про майновий стан і доходи: затверджена наказом Міністерства фінансів України 02 жовтня 2015 року № 859. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1298-15#n20>.
3. Основні види доходів, які підлягають декларуванню. URL: <http://www.buhoblik.org.ua/nalogi/nalog-na-doxody-fizicheskix-licz/1328-vidi-dokhodiv-pidlyagayut-deklaruvannnyu.html>
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Науково-практичний коментар. Р. А. Калюжний, А. Т. Комзюк, О. О. Погрібний та ін. Київ, Алерта; КНТ; ЦУЛ, 2013. 976 с.
5. Онищук Н.Ю. До питання податкової звітності при виконанні податкового обов'язку. *Проблеми законності*. 2009. Вип. 103. С. 180-186.
6. Юридична відповідальність за правопорушення в інформаційній сфері та основи інформаційної деліктології. Монографія. За ред. К. І. Бєлякова. Київ, КВІЦ, 2019. 344 с.

References:

1. Podatkovyi kodeks Ukrainy (2011). Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy, 2011, № 13-14, № 15-16, № 17, St.112. [in Ukrainian]
2. Instruktziia shchodo zapovnennia podatkovoi deklaratsii pro mainovyi stan i dokhody (2015): zatverdzhena nakazom Ministerstva finansiv Ukrainy 02 zhovtnia 2015 roku № 859. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1298-15#n20>. [in Ukrainian]
3. Osnovni vydy dokhodiv, yaki pidliahaiut deklaruvanniu. URL: <http://www.buhoblik.org.ua/nalogi/nalog-na-doxody-fizicheskix-licz/1328-vidi-dokhodiv-pidlyagayut-deklaruvannnyu.html> [in Ukrainian]

4. Kodeks Ukrainy pro administratyvni pravoporushennia: Naukovo-praktychnyi komentar (2013) R. A. Kaliuzhnyi, A. T. Komziuk, O. O. Pohribnyi ta in. Kyiv, Alerta; KNT; TsUL, 976 s. [in Ukrainian]
5. Onyshchuk N. Iu. (2009) Do pytannia podatkovoi zvitnosti pry vykonanni podatkovoho obov'iazku. Problemy zakonnosti, Vyp. 103, S. 180-186. [in Ukrainian]
6. Yuridichna vidpovidalnist za pravoporushennya v informatsiyniy sferi ta osnovi informatsiynoyi deliktologiyi. (2019). Monohrafiia. I. V. Aristova, O. A. Baranov, O. P. Dzoban. Za red. K. I. Bieliakova. Kyiv, KVITs, 344 s. [in Ukrainian]

Citation: Kostyantyn Prohorov (2020). VIOLATION OF THE ORDER OF SUBMISSION OF THE INCOME DECLARATION AS THE BASIS OF ADMINISTRATIVE RESPONSIBILITY. Innovative Solutions in Modern Science. 1(37). doi: 10.26886/2414-634X.1(37)2020.7

Copyright: Kostyantyn Prohorov ©. 2020. This is an openaccess article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (CC BY). The use, distribution or reproduction in other forums is permitted, provided the original author(s) or licensor are credited and that the original publication in this journal is cited, in accordance with accepted academic practice. No use, distribution or reproduction is permitted which does not comply with these terms.